

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

Številka: 060-10-6/2018/
Ljubljana, 15. 3. 2018

Osnutek

ZAPISNIK

5. seje Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki je bila v ponedeljek, 12. marca 2018, v sobi 212/II, v prostorih parlamenta Republike Slovenije, Šubičeva 4, Ljubljana.

Seja se je začela ob 15. uri in zaključila ob 18.15 uri.

Prisotni:

- predsednik: Dušan Strnad
- podpredsednik: Samer Khalil
- člani: Dejan Crnek, Franc Golob, Oskar Komac, Bojan Kontič, Milan Ozimič, Bojan Režun, Franci Rokavec, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Davorin Terčon, mag. Igor Velov, Bogomir Vnučec,
- Tomaž Horvat (na podlagi 24. člena Poslovnika Državnega sveta je nadomeščal Borisa Popoviča).

Opravičen:

- Cvetko Zupančič.

Ostali prisotni:

- mag. Marko Zidanšek, državni svetnik
- Alojz Kovšca, predsednik Državnega sveta
- Jernej Škof, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
- Katja Huš, Greenpeace Slovenija
- Tomislav Tkalec, Focus
- dr. Franc Trček, poslanec Državnega zbora (PS Levica)
- Juvan Dan, PS Levica
- Nina Strle Mašat, Polona Barič, Mestna občina Celje
- Jože Dimnik, Urban Prelog, Danijel Crnčec, Ministrstvo za infrastrukturo
- Helena Matoz, Tanja Bolte, Dušan Pichler, Ministrstvo za okolje in prostor
- Barbara Krivic, Mija Lapornik, Trgovinska zbornica Slovenije
- Marko Diaci, Edi Peperko, Občina Šentjur
- Mojca Gobec, Ministrstvo za zdravje
- Miran Jurkošek, Občina Štore
- Janja Sluga, poslanka Državnega zbora (PS SMC)
- Marjan Jarkovič, PS SMC
- Duška Godina, Tomaž Lah, Agencija za energijo
- Karel Lipič, Zveza ekoloških gibanj Slovenije

Potrjen dnevni red:

1. **Predlog zakona o nujni sanaciji posledic čezmerne obremenitve okolja na območju Celjske kotline (ZSPOKCK) – druga obravnava, EPA 2576-VII**
2. **Predlog zakona o dopolnitvah Energetskega zakona (EZ-1C) – skrajšani postopek, EPA 2561-VII**
3. **Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona (EZ-1D) – nujni postopek, EPA 2668-VII**
4. **Predlog resolucije o energetskega konceptu Slovenije (ReEKS), EPA 2670-VII**
5. **Potrditev zapisnikov 2. in 3. seje komisije**
6. **Razno**

Komisija je bila sklepčna in je potrdila dnevni red (13 ZA, 0 PROTI).

Ad 1)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o nujni sanaciji posledic čezmerne obremenitve okolja na območju Celjske kotline (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisano poslanko Janjo Sluga.

Komisija **ne podpira** predloga zakona.

Zaradi dolgotrajnega delovanja različnih gospodarskih dejavnosti in odsotnosti ukrepov varstva okolja v preteklosti je širše območje Celja eno med tremi najbolj onesnaženimi območji v Sloveniji. Kljub prestrukturiranju industrije in izgradnji čistilnih naprav, ki je sicer izboljšalo stanje okolja, ostaja onesnaženost kmetijskih in urbanih zemljišč trajen problem. Prav tako je še zmeraj nesanirano opuščeno industrijsko območje stare Cinkarne. Čeprav se predlagateljica zaveda, da je v skladu z Zakonom o varstvu okolja Vlada tista, ki lahko del okolja ali posamezno območje s predpisom določi kot degradirano okolje, se je odločila za odstop od systemske ureditve in predložila poseben zakon, saj Vlada oz. resorno ministrstvo na tem področju, kljub oblikovanju delovne skupine za namen sanacije Celjske kotline, ni naredilo nobenih premikov. S Predlogom zakona se določa način nujne sanacije posameznih delov okolja v Celjski kotlini in predlaga izvajanje programa ukrepov na območju dela občine Celje in občine Štore, ki se glede na raven onesnaženosti razvrstijo na podobmočja I, II in III. Podlago za njegovo pripravo in izvedbo okoljskih in zdravstvenih ukrepov predstavljajo rezultati projekta »Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni dejavnik razvoja v Sloveniji-modelni pristop za degradirana območja: končno poročilo«. Kot poudarja predlagateljica, ni analiz in strokovnih podlag za vsa degradirana območja v Sloveniji, razen za območje Mežiške doline, Mestne občine Celje in Občine Štore. To je tudi razlog, da ostala območja ne morejo biti predmet predlog zakona, ki je usklajen tudi s stroko (SAZU) in civilno družbo s področja okolja in prostora. Strokovnjaki so si tudi enotni, da se bo stanje brez takojšnjega ukrepanja še poslabšalo. Kot poudarja predlagateljica, lahko vsebina predloga zakona služi Vladi kot osnova za takojšen sprejem podzakonskega akta, če pa Vlada tega ni sposobna, pa lahko služi kot vzorčen primer za reševanje ostalih degradiranih območij.

Kot ugotavlja komisija, Vlada nasprotuje predlogu zakona in poudarja, da se zaveda problematike degradiranih območij, ki jih je treba sanirati, in si to tudi želi, vendar na sistematičen način in ne posamično, saj to pomeni rušenje systemske ureditve na področju sanacije degradiranega okolja.

Kot poudarjajo na Ministrstvu za okolje in prostor, je bilo v novelo Zakona o varstvu okolja, ki je bila lani v javni obravnavi, umeščeno tudi področje celovite sanacije v preteklosti onesnaženih območij (finančni viri, opredelitev odgovornosti in prioritete), prav tako je bila pripravljena osnutek uredbe o stanju tal, ki bi bila dovolj dobra strokovna podlaga za reševanje tovrstne problematike, vendar zaradi različnih pogledov strokovne javnosti ni doživel sprejema in je zato v fazi dopolnjevanja. Če bi sprejeli zakon, bi na območju Celja veljali dve različni pravni ureditvi: ena za urejanje kakovosti zraka (vladni odlok) in druga za sanacijo tal (vsebina predloga zakona). Tudi Ministrstvo za zdravje nasprotuje nesistemskemu pristopu reševanja degradiranih območij. Že pred leti je delovala delovna skupina na ravni državnih sekretarjev, ki je obravnavala problematiko okolja v povezavi z zdravjem in sprejela sklep, da je treba opredeliti vsa degradirana območja v Sloveniji in glede na potencialne vplive na zdravje ljudi tudi določiti prioriteten vrstni red njihove obravnave.

Državni svetnik mag. Marko Zidanšek, ki v Državnem svetu zastopa interese Mestne občine Celje in občin Štore ter Šentjur, podpira predlog zakona in opozarja, da pretekla okoljska bremena v Celjski kotlini presegajo zmožnosti občin za njihovo reševanje, pri čemer se občine že dlje časa soočajo s pomanjkanjem finančnih sredstev. Komisija je bila tudi seznanjena, da Občina Šentjur sicer podpira intenco predloga zakona, to je čimprejšnji začetek sanacije Celjske kotline, vendar opozarja, da se predlog zakona nanaša le na del Celjske kotline in ne celotne Celjske kotline, ki zajema tudi območja občin Šentjur, Vojnik, Žalec in verjetno tudi Laškega. V povezavi z raziskovalnim projektom »Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni dejavnik trajnostnega razvoja – modelni pristop na primeru Celjske kotline«, ki predstavlja strokovno podlago za pripravo predloga zakona in katerega naročnik so bile javne institucije (Javna agencija za raziskovalno dejavnost, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano) se župan Občine Šentjur tudi sprašuje, zakaj niso predmet predloga zakona tudi degradirana območja drugih občin Celjske kotline, med drugim je Proseniško del območja občine Šentjur in je tudi predmet navedenega raziskovalnega projekta, ki predstavlja strokovno podlago za pripravo predloga zakona. Kot ugotavlja komisija, Mestna občina Celje in Občina Štore podpirata predlog zakona, pri čemer župan Občine Štore podpira predlog občine Šentjur za dopolnitev območja za izvajanje programa ukrepov. Komisija se je seznanila tudi s stališčem Občine Ravne na Koriškem, ki podpira reševanje posledic obremenitve okolja s težkimi kovinami s posebnim zakonom, vendar zaradi zagotavljanja enakopravne obravnave njihova podpira predlogu zakona pogojena z vključitvijo še drugih onesnaženih območij.

Komisija sicer podpira namen predloga zakona, vendar ne podpira parcialnega reševanja preteklih okoljskih bremen. Potreben je sistemski pristop pri sanaciji vseh degradiranih območij v Sloveniji in enaka obravnava vseh degradiranih območij (Celjska kotlina, Mežiška dolina, Idrija, Anhovo, Šmartno pri Litiji, itd). Komisija ocenjuje, da predlog zakona lahko predstavlja spodbudo za Vlado, da pospeši aktivnosti za pripravo sistemskih rešitev, ki bodo omogočile čimprejšnji začetek izvajanja programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja oz. bivalnih pogojev ter za zmanjšanje tveganj za zdravje ljudi na vseh degradiranih območjih.

Ob tem komisija opozarja tudi na primer zapiranja Rudnika živega srebra Idrija, za katerega je bil že 1987 sprejet poseben zakon, a kljub prevzetim obveznostim in opredeljenim sredstvom, se monitoring ne izvaja.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Samer Khalil.

* * *

Komisija je glasovala o predlogu zakona in ga ni podprla (3 ZA, 8 PROTI).

Ad 2)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o dopolnitvah Energetskega zakona (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila skupina poslank in poslancev Državnega zbora s prvopodpisanim dr. Francem Trčkom.

Komisija **podpira** predlog zakona.

Medtem ko lahko danes investitorji v fotovoltaike v enostanovanjskih stavbah (npr. sončna elektrarna na strehi hiše ali kmetijskih in gospodarskih poslopij) po načelu neto merjenja oddajajo in prejemajo elektriko (proizvajalec električne energije in hkrati odjemalec za tisti del električne energije, ki jo sam ne more zagotoviti z lastno proizvodnjo), pa so investicije v samooskrbo z OVE omejene na način, da mora biti lastnik naprave za samooskrbo tudi lastnik odjemnega mesta. Z namenom povečanja deleža samooskrbe z električne energije iz OVE se predlaga uvedba samooskrbe iz OVE na podlagi virtualnega neto merjenja oz. na način, da se možnost samooskrbe iz OVE ne veže več na isto merilno mesto. Tako bi to možnost imeli tudi v večstanovanjskih stavbah in v okviru skupnostnih gradenj dislociranih sončnih elektrarn (energetske skupnosti, zadruga). Predlagatelj je izpostavil nekaj razlogov za predložitev predloga, ki vzpostavlja večje možnosti vlaganja v OVE: imamo veliko potenciala obnovljivih virov energije in domačega znanja ter potencialnih lokacij za oddaljeni odjem (npr. strehe nakupovalnih centrov in industrijskih objektov), večja vlaganja v OVE ima pozitiven vpliv na zmanjšanje tveganj za zdravje ljudi zaradi izboljšanja stanja okolja, prav tako pa predlog omogoča grozdenje v smislu lokalne samooskrbe. Nelogično je stališče Vlade, da ne gre za samooskrbo, če je proizvodnja oddaljena od odjema. Poudarja, da to, kar predlaga, dejansko prinaša tretji sveženj evropskega energetskega paketa. Izpostavlja tudi, da imamo več obnovljivih virov in ne le sončno energijo (hidroenergija, termalna energija, vetrna energija), res pa predstavljajo dumpinške cene kitajskih panelov problem, vendar bi morala tovrstne težave država reševati na ravni EU. Ne strinja se, da ima predlagana rešitev negativen vpliv na energetske distribucijske sisteme, saj je slovenski sistem eden najbolj stabilnih in ni bistveno drugačen od avstrijskega, kjer imajo lokalno energetske samooskrbe v različnih oblikah že dlje časa urejeno.

Vlada ne podpira predloga zakona, pri čemer je predstavnik Ministrstva za infrastrukturo dodatno opozoril, da negativno mnenje izhaja predvsem zaradi nejasnosti in nedorečenosti predloga zakona. Npr. iz vsebine predloga zakona ne izhaja, da se predlaga uvedba samooskrbe na podlagi virtualnega neto merjenja. Opozoril je, da že veljavna ureditev omogoča samooskrbo z električno energijo. Že danes se lahko v okviru različnih oblik družb (npr. d.o.o., zadruga) poljubno število oseb združi in proizvaja električno energijo iz OVE. Vsak odjemalec lahko za del ali celotni lastni odjem električne energije z dobaviteljem sklene pogodbo, v kateri se dobavitelj zaveže, da bo dobavljal energijo le iz obnovljivih virov. V zvezi z odjemom električne energije z napravo za samooskrbo je bilo pojasnjeno, da je edina omejitev, da morajo imeti naprave oznako CE oz. da so v skladu z vsemi evropskimi predpisi. Članom komisije je bilo tudi pojasnjeno, da je problematičen tudi peti odstavek novega 315. a člena, na podlagi katerega naj bi Vlada določila podrobnejše pogoje za samooskrbo iz proizvodnih naprav iz OVE, saj predlog zakona ne daje usmeritev za določitev podrobnejših pogojev. Kot je pojasnil predstavnik Ministrstva za infrastrukturo, je ideja vloge skupnosti pri oskrbi z električno energijo dobra in se bo skušala urediti s podzakonskim aktom, ki je trenutno v medresorskem usklajevanju in s katerim se predvideva, da bi lahko posameznik na lokaciji, ki ni odjemno mesto, proizvajal električno energijo. Pri tem se sicer pojavlja dilema, saj morajo v skladu z Energetskim zakonom dobiti subjekti soglasje za priključitev, iz katerega izhajajo obveznosti in pravice. V povezavi z navedenim je vprašanje, kdo v okviru skupnosti odda vlogo za izdajo soglasja oz. kdo pridobi pravice oz. se mu naložijo obveznosti. Če bi želeli samooskrbo z električno energijo urediti v duhu predloga zakona, bi morali spremeniti tudi del Energetskega zakona, ki se nanaša na soglasja in pogoje za priključitve. Res je slovenski energetske sistem eden od desetih najbolj stabilnih, kar je predvsem posledica preteklega dela energetikov, ki so sledili

stroki in imeli bolj determinističen pogled na področje energetike. Predstavnik Ministrstva za infrastrukturo je še pojasnil, da se bo v okviru prenosa evropske zakonodaje, ki je še v fazi sprejemanja, to vprašanje bolj celovito uredilo.

Komisija se je seznanila tudi s stališčem Agencije za energijo, kjer izpostavljajo, da je predlog zakona optimističen in upošteva smeri razvoja predvidenih sprememb evropske zakonodaje glede pravil trga z električno energijo, ki področje samooskrbe z električno energijo v okviru prehoda na večji delež OVE šteje kot enega od pomembnejših dejavnikov. Gre za idejo, ki jo bo treba v prihodnje podpreti, je pa treba nekatera vprašanja (npr. oddaljenost proizvodne naprave od mesta porabe in vezanost na isto merilno mesto) jasneje in drugače definirati, poleg tega bo treba v luči prihajajoče evropske zakonodaje prenoviti sistem neto merjenja (stroške omrežja bo moral plačati vsak glede na uporabo omrežja).

Kot ugotavlja komisija, nevladni okoljski organizaciji Focus in Greenpeaca Slovenija izražata podporo predlogu zakona, saj rešuje sedanje zakonske ovire glede samooskrbe, ki preprečujejo vstop skupnostim/zadugam v sistem. Kot velik problem sedanje ureditve je bila izpostavljena izključitev večstanovanjskih stavb ali občin. Večina stavb v lasti občin (npr. šole, vrtci, občinske stavbe) ima primerne strehe za postavitve sončne elektrarne in če občina nima sredstev, lahko odda streho za te namene drugemu investitorju (npr. skupnost, zadruga). Na ta način lahko občina daje občanom možnost sodelovanja pri projektih s pozitivnim vplivom na celotno lokalno skupnost. Kot pojasnjujejo predstavniki nevladnih okoljskih organizacij, nove tehnologije omogočajo sodelovanje v energetske tranziciji in omogočajo večjo vlogo aktivnim uporabnikom v smislu vključevanja v proizvodnjo električne energije iz OVE, s čimer lahko uresničujemo nacionalne cilje glede povečevanja deleža OVE in obenem tudi posredno vzpostavljamo socialni korektiv.

Komisija podpira predlog zakona oz. idejo vključevanja čim večjega števila posameznikov v različne oblike samooskrbe z električno energijo iz OVE, ki jo predvideva tudi tretji sveženj evropskega energetskega paketa. Predlagana možnost samooskrbe v skupnostih (npr. večstanovanjskih stavbah) predstavlja enega od ukrepov za povečevanje deleža obnovljivih virov energije kot pomembne usmeritve prihodnje energetske politike.

Komisija obenem opozarja, da se biomasa lahko obnavlja kjerkoli, tudi v tujini in če se biomasa kot obnovljiv vir energije za namen samooskrbe z električno energijo uvaža iz tujine, se uvožena biomasa lahko obravnava enako kot uvožena fosilna goriva. Zato bi bilo smiselno, da se poreklo biomase geografsko omeji. Pri biomasi ne smemo prezreti tudi obremenjevanja okolja, saj so kurilne naprave na lesno biomaso različne kvalitete in posledično povzročajo večje ali manjše izpuste prašnih delcev.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Samer Khalil.

* * *

Komisija je glasovala o predlogu zakona in ga podprla (6 ZA, 0 PROTI).

Ad 3)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada.

Komisija **podpira** predlog zakona.

Medtem ko prvotni vladni predlog sprememb in dopolnitev Energetskega zakona ni dobil podpore v Državnem zboru, se zdaj po nujnem postopku predlagajo le nujne spremembe, povezane z delnim prenosom dveh direktiv v zvezi z energetske izkaznice (Slovenija prejela pisni opomin Evropske komisije) in energetske učinkovitostjo, z uresničevanjem odločbe Ustavnega sodišča glede pridobivanja lastninske pravice investitorjev oz. plačila ustrezne denarne odškodnine lastnikom zemljišč za čas od dejanske uporabe nepremičnine zaradi gradnje energetske infrastrukture ter z uskladitvijo s Smernicami za državno pomoč za okolje in energijo 2014-2020 (znižanje praga za podeljevanje podpore v obliki zagotovljenega odkupa iz 1 MW na 500 kW). Kot pojasnjuje predlagatelj zakona, je sprejem zakona nujen, saj v nasprotnem primeru obstajajo velika finančna tveganja za Slovenijo, ki pa jih je v tem trenutku težko konkretizirati.

Komisija se je seznanila s predlogom Trgovinske zbornice Slovenije za podaljšanje prehodnega obdobja za začetek izvajanja nadzora nad obveznostjo namestitve energetske izkaznice na vidno mesto na stavbah s tlorisno površino nad 250 m², v katerih se zadržuje javnost, iz treh na šest mesecev. Medtem ko danes velja obveznost nameščanja energetske izkaznice na stavbah v lasti javnih organov, se v skladu z drugim odstavkom 13. člena Direktive 2010/31/EU ta obveznost nalaga tudi zasebnemu sektorju. Kot poudarjajo na Trgovinski zbornici Slovenija, mala in srednja trgovska podjetja v treh mesecih ne bodo uspela zadostiti novi zakonski obveznosti, pri čemer je predvidena globa za pravne osebe, če ne namestijo energetske izkaznice na vidno mesto, od 1.000 do 10.000 evrov. Po njihovi oceni bo okoli 4.000 trgovskih podjetij zavezanih namestiti energetske izkaznice, če pa k temu prištejemo še sektor gostinstva in hotelirstva, je novih zavezancev najmanj 6.000. Njihova ocena je tudi, da je izdelovalcev energetske izkaznice premalo, da bi uspeli vsi zavezanci v tako kratkem času izpolniti zakonsko obveznost. Poleg tega prinaša nova obveznost dodatne stroške v višini od 200 do 1500 evrov, nekateri trgovci pa bodo morali pridobiti tudi ustrezno dokumentacijo (uporabno/gradbeno dovoljenje). V povezavi s tem, da predlog zakona ni bil predložen v medresorsko usklajevanje, je Trgovinska zbornica Slovenije pridobila tudi stališče Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki ne nasprotuje njihovem predlogu. Na Trgovinski zbornici Slovenija tudi poudarjajo, da je prenos evropske direktive nujen, vendar je določitev prehodnega obdobja stvar vsake države članice.

Glede na pojasnila predstavnikov Trgovinske zbornice Slovenije komisija meni, da je predlagano trimesečno obdobje, v katerem morajo lastniki ali upravljavci stavb s površino nad 250 m² (in v katerih se pogosto zadržuje javnost) namestiti energetske izkaznice na vidno mesto, nerazumno oz. prekratko. Prav tako komisija meni, da ne moremo pričakovati, da bodo trgovci in drugi zavezanci nosili posledice nepravočasnega prenosa drugega odstavka 13. člena Direktive 2010/31/EU. Komisija zato podpira predlog, da se zavezancem omogoči, da imajo vsaj šest mesecev po uveljavitvi zakona časa za namestitev energetske izkaznice na vidno mesto.

Na podlagi navedenega komisija predlaga, da matično delovno telo Državnega zbora in drugi kvalificirani predlagatelji povzamejo predlog amandmaja Trgovinske zbornice Slovenije:

K 10. členu:

V desetem členu se besedna zveza » tri mesece« nadomesti z besedno zvezo » šest mesecev«.

Obrazložitev:

Predlaga se podaljšanje prehodnega obdobja za začetek izvajanja nadzora nad obveznostjo namestitve energetske izkaznice na vidno mesto na stavbah s tlorisno površino nad 250 m², v katerih se zadržuje javnost, iz treh na šest mesecev. Kot ocenjujejo na Trgovinski zbornici Slovenija, vsa mala in srednja trgovska podjetja v treh mesecih ne bodo uspela namestiti energetskih izkaznic, pri tem pa Energetski zakon predvideva od 1.000 do 10.000 evrov denarne kazni za vse, ki ne namestijo energetske izkaznice na vidno mesto. Poleg tega je takih zavezancev bistveno več (okoli 6.000) kot jih predvideva predlagatelj in zato tudi izvajalci ne bodo uspeli v tako kratkem času izdelati energetskih izkaznic za vse nove zavezance. Upoštevati je treba tudi, da bo moral marsikateri zavezanec pred izdelavo energetske izkaznice pridobiti tudi ustrezno dokumentacijo (gradbeno oz. uporabno dovoljenje), za kar je potreben daljši čas. Prav tako bi morali upoštevati trimesečni rok, v katerem bo moral minister, pristojen za energijo, uskladiti Pravilnik o dopolnitvi Pravilnika o metodologiji in izdaji energetskih izkaznic stavb z določbami sprememb zakona.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Samer Khalil.

* * *

Komisija je glasovala o predlogu zakona in ga podprla (11 ZA, 0 PROTI).

Ad 4)

Komisija je obravnavala Predlog resolucije o energetskem konceptu Slovenije (v nadaljevanju: predlog EKS), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada.

Komisija **podpira** predlog EKS.

Ključni cilj predloga EKS, ki se je pripravljala več let in bil obravnavan na različnih nivojih in z različnimi deležniki, je razogljčenje družbe. To bomo dosegli s postopnim zmanjševanjem rabe energije in povečevanjem njene učinkovite rabe, povečevanjem proizvodnje energije iz obnovljivih virov in s tem opuščanjem fosilnih virov, pri čemer je nujna preobrazba družbe, ki bo zagotovila njihovo uresničljivost. Kot pojasnjuje predlagatelj, danes ni moč napovedati in predvideti stanja energetskega sistema čez npr. 20 ali 30 let, zato so ob različnih izhodiščnih podatkih pripravljene trije scenariji prihodnjega razvoja slovenskega energetskega sistema, ki dolgoročno gledano odstopajo toliko, kolikor je računsko napaka energetskih bilanc. To pomeni, da ni mogoče z gotovostjo trditi, kateri scenarij je najbolj optimalen. Iz tega razloga je predlog EKS usmerjevalne narave in se ne opredeljuje do posameznih konkretnih projektov oz. ne določa konkretnjših ciljev, ampak določa izhodišča za nadaljnje odločitve pri zagotavljanju zanesljive oskrbe z energijo na trajnosten in konkurenčen način. Predlagatelj dodatno poudarja, da je treba zagotoviti pogoje za večjo cenovno dostopnost OVE, izboljšati raven znanja, ki bo omogočila preboj domačih inovacij in investicij ter izboljšati ozaveščenost odjemalcev, če hočemo v prihodnje krepiti delež OVE v energetskih bilancah. Predlog EKS poudarja varno, zanesljivo in konkurenčno oskrbo z energijo, saj je to predpogoj za konkurenčnost slovenskega

gospodarstva. V zvezi z viri energije predlagatelj pojasnjuje, da so bila v javnosti pričakovanja, da bo predlog EKS jasno opredelil vire energije (npr. jedrska energija, fosilna goriva), vendar se je predlagatelj odločil za nevtralnost, ker je npr. odločitev o opustitvi fosilnih goriv in prehodu na OVE odvisna predvsem od sposobnosti družbe, da to uresniči. Ministrstvo za infrastrukturo ocenjuje, da odločitve o prihodnji rabi jedrske energije oz. gradnji nove jedrske elektrarne še ni treba sprejeti danes, bo pa treba odločitev sprejeti v širšem družbenem konsenzu. Po besedah predlagatelja so elementi zdravja in okolja upoštevani v največji možni meri.

Kot ugotavlja komisija, na Agenciji za energijo sicer pozdravljajo pripravo predloga EKS, vendar opozarjajo, da ne sledi zahtevam Energetskega zakona, ker ne vsebuje jasne prihodnje energetske politike in ciljev za oskrbo in ravnanje z energijo za obdobje prihodnjih 20 let oz. okvirno za 40 let ter ukrepov za doseganje ciljev. K temu nas ne zavezuje le nacionalna zakonodaja, ampak tudi mednarodni sporazumi, katerih podpisnica je tudi Slovenija (npr. Pariški sporazum). Na Agenciji za energijo poudarjajo, da potrebujemo EKS z jasnimi cilji in usmeritvami za Vlado pri oblikovanju državnega razvojnega energetskega načrta, ki je podlaga za investicije v energetske infrastrukturo. S tega vidika se sprašujejo, kako bomo sprejemali odločitve o investicijah, če ni jasnih ciljev prihodnjega razvoja energetske politike. EKS bi moral vsem deležnikom, ki jih področje energetike kakorkoli zadeva, dati jasen odgovor glede prihodnje usmeritve države na področju energetike, tudi v smislu okoljske in stroškovne učinkovitosti investicij.

Komisija je bila seznanjena tudi s stališčem Zveze ekoloških gibanj Slovenije (ZEG), da predlog EKS premalo upošteva nacionalne energetske smernice oz. razvoj blaginje državljanov in celotnega gospodarstva oz. je preveč poudarka na ekonomskem profitu posameznih delov gospodarstva (npr. HSE in GEN). Po mnenju ZEG je pogled razvoja do 2050 predolgo obdobje, saj je zaradi hitrega razvoja tehnologij načrtovanje za 30 let nerealno. Na ZEG pogrešajo večjo usklajenost dokumenta z ministrstvi, pristojnimi za okolje, zdravje in finance, predvsem pa predlog EKS ne vsebuje nosilcev odgovornosti, izvajalcev in rokov za izvedbo ukrepov. Pred EKS bi morali sprejeti nacionalni program varstva okolja, saj se dopolnjujeta in navezujeta. ZEG poudarja pomembnost zemeljskega plina v prehodu na nizkoogljično družbo, ne podpira pa nadaljnega razvoja jedrske energije oz. gradnje nove jedrske energije ter nasprotuje vsebini (63) odstavka, ki govori o pomembni vlogi jedrske energije pri nizkoogljični proizvodnji električne energije, saj uran ni obnovljiva energija. Ključna je skrb za jedrsko varnost in varno delovanje Jedrske elektrarne Krško. ZEG tudi predlaga, da se predlog EKS dopolni tako, da bi zaradi zmanjšanja vpliva neionizirnega (elektromagnetnega) in ionizirnega sevanja na ljudi uvedli ukrep previdnostnega načela in kabliranja visokonapetostnih daljnovodov v urbanih naseljih. ZEG tudi zahteva, da se še pred sprejemom EKS sprejme novela Uredbe o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju ter uvede pravilo previdnostnega načela oz. oddaljenosti sevalnih objektov od ljudi.

Kot ugotavlja komisija, Greenpeace Slovenija in Focus ne podpirata predloga EKS in izpostavljata, da je zaradi podnebnih sprememb prehod iz uporabe fosilnih virov na OVE dejstvo, ki pa mora sloneti na državni strategiji razvoja energetike. Predlog EKS ne navaja ciljev, kar pa je zapisano, je škodljivo – npr. uporaba premoga do leta 2054. Tudi vsi spremljajoči dokumenti kažejo na ustavitev razvoja sončne in vetrne energije v naslednjih dvanajstih letih, saj bi se delež OVE v obdobju 2020-2030 dvignil le za 2 %. Po njihovi oceni gre za prelaganje odgovornosti v nedoločljivo prihodnost in dejansko za ohranjanje »status quo«, pri čemer se ne zavedamo stroškov, ki jih prinašajo posledice podnebnih sprememb. Predlog EKS bi moral jasno opredeliti pot opuščanja fosilnih virov energije in istočasno spodbuditi razvoj in rabo OVE oz. odgovoriti na vprašanje, kje želi biti Slovenija na energetskega področju 2030.

Ob tem izpostavljata tudi zaveze Pariškega sporazuma glede opuščanja premoga do 2030. V Focusu dodatno opozarjajo na proces sprejemanja predloga EKS, saj je trajala javna razgrnitev EKS in okoljskega poročila do 2. 3. 2018, medtem ko je Vlada 1. 3. 2018 sprejela predlog EKS.

Po mnenju komisije je predlog EKS odslikava dejanskega stanja na področju energetike, pri čemer opredeljuje tiste aktivnosti za preusmeritev slovenske energetike, ki jih bodo država in ostali deležniki sposobni realizirati v naslednjih nekaj desetletij. Z vidika hitrega razvoja tehnologij, zaradi katerih je zelo težko napovedovati dolgoročne cilje, se predlog EKS razume kot aktiven dokument, ki se bo v prihodnje v skladu z razvojnimi dosežki in inovacijami, potrebami ter finančnimi zmožnostmi oz. gospodarsko rastjo stalno dopolnjeval in spreminjal.

Komisija poudarja, da so obnovljivi viri energije v povezavi s podnebnimi spremembami in mednarodnimi okoljskimi zavezami zagotovo edina prava usmeritev prihodnje energetske politike, nenazadnje si vsi želimo živeti v čistem okolju, vendar je ob pomislekih okoljskih nevladnih organizacij glede premalo ambiciozno zastavljenih ciljev glede večanja deleža OVE vprašanje, kdaj bomo sposobni uresničiti prehod v nizkoogljično družbo in v celoti opustiti fosilne vire. V EKS sicer lahko zapišemo ambiciozne cilje, ki pa jih glede na dejansko stanje in zmožnosti države in družbe kot celote ne bi uspeli uresničiti in bi bil zato to le spispek želja. Komisija ocenjuje predlog EKS kot primeren dokument, ki ima realno opredeljene cilje zanesljive, trajne in konkurenčne oskrbe z energijo. Obenem komisija opozarja, da bi moral dokument biti bolj določen oz. zavezujoč in namesto besednih zvez kot so »bo možno«, »je predvideno« ali »pričakuje se« navajati bolj zavezujoče besedne zveze.

Komisija poudarja, da je lokalno prebivalstvo v preteklosti podprlo TEŠ 6 zaradi pričakovanega večjega izkoristka, ohranjanja delovnih mest in ekološko bolj sprejemljivega pridobivanja električne energije. V EKS sicer lahko navedemo, da se uporaba premoga za proizvodnjo električne energije konča bistveno prej kot 2054, npr. 2030, vendar je vprašanje, kaj bi se zgodilo, če takrat ugotovimo, da še zmeraj potrebujemo TEŠ 6 za proizvodnjo ene tretjine električne energije. Dejstvo je, da je nerealno pričakovati, da lahko do 2030 nadomestimo eno tretjino električne energije iz TEŠ 6 z OVE. Poleg tega je danes verjetno nerealno pričakovati tudi nadaljnjo rabo jedrske energije po izteku življenjske dobe Jedrske elektrarne Krško oz. gradnjo nove jedrske elektrarne, saj ne bomo dobili soglasja sosednjih držav. Komisija meni, da dveh tretjin potreb po električni energiji, ki jih zagotavljata TEŠ 6 in Jedrska elektrarna Krško, do 2030 zagotovo ne moremo nadomestiti z OVE. Ker bi v takem primeru lahko primanjkljaj električne energije nadomestili le z uvozom, bi se soočili z vprašanjem zanesljive in stroškovno sprejemljive oskrbe z električno energijo.

Komisija opozarja na opredelitev virov energije, saj pogreša t.i reciklažne vire energije: odpadna hrana kot vir energije (bioplinarne) in vloga sežigalnic.

V zvezi z zanesljivo oskrbo z energijo komisija opozarja, da bi morala biti prioriteta izgradnja kvalitetnega in naprednega omrežja, ki omogoča kvalitetno in zanesljivo oskrbo z električno energijo, saj trenutno stanje energetskega omrežja (npr. v osrednji Sloveniji) predstavlja pomembno oviro pri privabljanju potencialnih investitorjev.

V zvezi s subvencioniranjem sončne energije komisija opozarja, da je to sicer način spodbujanja povečevanja deleža OVE, vendar se ob tem sprašuje, kdaj se bo odprla razprava o odpadnih sončnih elektrarnah po izteku življenjske dobe. Ob tem še posebej izpostavlja, da so proizvodne naprave na OVE (sončne in vetrne elektrarne, baterije za skladiščenje energije) narejene iz zdravju škodljivih materialov (npr. cobalt).

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Dušan Strnad.

* * *

Komisija je glasovala o predlogu EKS in ga podprla (10 ZA, 0 PROTI).

Ad 5)

Komisija je brez pripomb potrdila zapisnika 2. in 3. seje komisije (10 ZA, 0 PROTI).

Ad 6)

V okviru te točke ni bila podana nobena pobuda oz. vprašanje.

Sekretarka
Meta Štembal

Predsednik
Dušan Strnad